

Νεοελληνική Γλώσσα

Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	Κωνσταντίνος Αγγελάκος , <i>Λέκτορας του Ιονίου Πανεπιστημίου</i> Ελένη Κατσαρού , <i>Φιλολόγος, Εκπαιδευτικός Β/θμιας Εκπαίδευσης</i> Αναστασία Μαγγανά , <i>Γλωσσολόγος</i>
ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ	Σταύρος Καμαρούδης , <i>Επίκουρος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Δ. Μακεδονίας</i> Χρυσούλα Παπαγεωργοπούλου , <i>Σχολική Σύμβουλος</i> Ιωάννης Μπασλής , <i>Φιλολόγος, Εκπαιδευτικός Β/θμιας Εκπαίδευσης</i>
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ	Αικατερίνη Βερούτσου , <i>Εικονογράφος-Σκιτσογράφος</i>
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	Δήμητρα Αλατζατζή , <i>Φιλολόγος, Εκπαιδευτικός Β/θμιας Εκπαίδευσης</i>
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ	Χριστίνα Αργυροπούλου , <i>Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου</i>
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	Φώτιος Καβουκόπουλος , <i>Φιλολόγος, Εκπαιδευτικός Β/θμιας Εκπαίδευσης</i>
ΕΞΩΦΥΛΛΟ	Σύνθεση από την εικονογράφηση
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

Πράξη με τίτλο:

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

«Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Γυμνάσιο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Αντώνιος Σ. Μπομπέτσης
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτές Επιστημονικοί Υπεύθυνοι Έργου
Γεώργιος Κ. Παληός
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Ιγνάτιος Ε. Χατζηευστρατίου
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Κωνσταντίνος Αγγελάκος Ελένη Κατσαρού Αναστασία Μαγγανά

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Νεοελληνική Γλώσσα

Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	7	4η ΕΝΟΤΗΤΑ Φροντίζω για τη διατροφή και την υγεία μου	59
1η ΕΝΟΤΗΤΑ Οι πρώτες μέρες σε ένα νέο σχολείο ..	9	A. Εισαγωγικά κείμενα	60
A. Εισαγωγικά κείμενα	10	B. Ονοματική φράση – Επιθετικός προσδιορισμός ..	63
B. Επικοινωνία	12	B1. Τι είναι η ονοματική φράση και ποια η λειτουργία της στην πρόταση;	63
B1. Παράγοντες της επικοινωνίας	12	B2. Επιθετικός προσδιορισμός	65
B2. Κώδικες επικοινωνίας	15	Γ. Κλίση ουσιαστικών και επιθέτων	68
Γ. Είδη προτάσεων	17	Γ1. Κλίση ουσιαστικών	68
Γ1. Είδη προτάσεων ανάλογα με τα συστατικά τους ..	17	Γ2. Κλίση επιθέτων	72
Γ2. Είδη προτάσεων, σημασίες τους και σημεία στίξης	19	Δ. Παραγωγή και σύνθεση	74
Δ. Λεξιλόγιο	22	Ε. Στοιχεία που συνοδεύουν τον προφορικό λόγο ..	77
Ε. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	23	ΣΤ. Λεξιλόγιο	78
Διαθεματική εργασία	24	Z. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	78
Ανακεφαλαιωτικός πίνακας	24	Διαθεματική εργασία	79
		Ανακεφαλαιωτικός πίνακας	80
2η ΕΝΟΤΗΤΑ Επικοινωνία στο σχολείο	25	5η ΕΝΟΤΗΤΑ Γνωρίζω το μαγικό κόσμο του θεάτρου και του κινηματογράφου	81
A. Εισαγωγικά κείμενα	26	A. Εισαγωγικά κείμενα	82
B. Είδη προφορικού και γραπτού λόγου	28	B. Το ρήμα	84
B1. Προφορικός λόγος	28	B1. Ο ρόλος και η λειτουργία του ρήματος	84
B2. Γραπτός λόγος	29	B2. Οι μορφές του ρήματος	85
B3. Γλωσσική ποικιλία – Μέσο και περίσταση επικοινωνίας	31	B2.1 Πρόσωπο και αριθμός	85
Γ. Η παράγραφος	34	B2.2 Συζυγίες και φωνές	86
Δ. Λεξιλόγιο	36	B2.3 Διαθέσεις του ρήματος	87
Ε. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	37	B2.4 Χρόνοι του ρήματος και ποιόν ενέργειας	89
Διαθεματική εργασία	38	B3. Τα συνδετικά ρήματα	91
Ανακεφαλαιωτικός πίνακας	38	Γ. Παράγωγα ρήματα	92
		Δ. Λεξιλόγιο	93
3η ΕΝΟΤΗΤΑ Ταξίδι στον κόσμο της φύσης	39	Ε. Το ρήμα στην αφήγηση	94
A. Εισαγωγικά κείμενα	40	ΣΤ. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	95
B. Περιγραφή	43	Διαθεματική εργασία	97
B1. Στοιχεία περιγραφής	43	Ανακεφαλαιωτικός πίνακας	98
B2. Είδη περιγραφής	44		
B3. Λεξιλόγιο περιγραφής	46	6η ΕΝΟΤΗΤΑ Οι δημιουργικές δραστηριότητες στη ζωή μου	99
B4. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	46	A. Εισαγωγικά κείμενα	100
Γ. Αφήγηση	47	B. Λειτουργίες – Χρήσεις των πτώσεων του ουσιαστικού	103
Γ1. Στοιχεία αφήγησης	47	B1. Οι πτώσεις ως δείκτες για τη σχέση ουσιαστικού και ρήματος	103
Γ2. Είδη αφήγησης	49	B2. Οι πτώσεις ως δείκτες για τη σχέση ουσιαστικού και ουσιαστικού	104
Γ3. Λεξιλόγιο αφηγηματικών κειμένων	50	Γ. Παράγωγα ουσιαστικά	106
Γ4. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	51	Δ. Παράγραφος – Πλαγιότιτλοι	107
Δ. Επιχειρηματολογία	52	Ε. Λεξιλόγιο	108
Δ1. Στοιχεία του επιχειρήματος και μελέτη επιχειρημάτων	52	ΣΤ. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	109
Δ2. Λεξιλόγιο επιχειρηματολογίας	55	Διαθεματική εργασία	110
Δ3. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	55	Ανακεφαλαιωτικός πίνακας	110
Ε. Πολυτροπικότητα	56		
Διαθεματική εργασία	58		
Ανακεφαλαιωτικός πίνακας	58		

7η ΕΝΟΤΗΤΑ	Ο κόσμος μέσα από την οθόνη-εικόνα	111
A.	Εισαγωγικά κείμενα	112
B.	Οριστικό και αόριστο άρθρο	115
Γ.	Παράγωγα επίθετα	117
Δ.	Περιγραφή	118
Ε.	Λεξιλόγιο	120
ΣΤ.	Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	121
	Διαθεματική εργασία	122
	Ανακεφαλαιωτικός πίνακας	122

8η ΕΝΟΤΗΤΑ	Αθλητισμός και Ολυμπιακοί Αγώνες: Παρακολούθω και συμμετέχω	123
A.	Εισαγωγικά κείμενα	124
B.	Παρατακτική σύνδεση – Ασύνδετο σχήμα	127
B1.	Περίοδοι λόγου – Κύριες και δευτερεύουσες προτάσεις	127
B2.	Παρατακτική σύνδεση προτάσεων-περιόδων	128
B3.	Ασύνδετο σχήμα	130
Γ.	Αφήγηση	131
Δ.	Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	133
	Διαθεματική εργασία	136
	Ανακεφαλαιωτικός πίνακας	136

9η ΕΝΟΤΗΤΑ	Ανακαλύπτω τη μαγεία της γνώσης	137
A.	Εισαγωγικά κείμενα	138
B.	Συνταγματικός άξονας	141
Γ.	Παραδειγματικός άξονας	142
Δ.	Λεξιλόγιο	145
Ε.	Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	146
	Διαθεματική εργασία	148
	Ανακεφαλαιωτικός πίνακας	148

10η ΕΝΟΤΗΤΑ	Γνωρίζω τον τόπο μου και τον πολιτισμό του	149
A.	Εισαγωγικά κείμενα	150
B.	Υποτακτική σύνδεση των προτάσεων	153
B1.	Δευτερεύουσες προτάσεις	153
B2.	Υποτακτική σύνδεση προτάσεων	155
B3.	Η στίξη στην υποτακτική σύνδεση	155
Γ.	Σημεία στίξης	156
Δ.	Χρήση λεξικών	159
Ε.	Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	160
	Διαθεματική εργασία	161
	Ανακεφαλαιωτικός πίνακας	161

ΓΛΩΣΣΑΡΙ	162
----------	-----

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΡΩΝ	163
----------------	-----

Πρόλογος

Αγαπητοί μας μαθητές και μαθήτριες,

Καλώς ήρθατε στην Α΄ τάξη του Γυμνασίου, του νέου σας σχολείου στο οποίο ευχόμαστε να περάσετε τρία όμορφα και δημιουργικά χρόνια. Μπορεί να αλλάξατε τάξη και σχολείο, αλλά το ταξίδι σας στο μαγευτικό κόσμο της Νεοελληνικής Γλώσσας θα συνεχιστεί μέσα και από τις σελίδες αυτών των βιβλίων.

Πρόκειται για βιβλία-περιοδικά τα οποία δε σας επιβάλλουν να «αποστηθίσετε» κανόνες και οδηγίες για να μιλάτε ή να γράφετε ποικίλα κείμενα, αλλά σας «καλούν» να συνεργαστείτε μαζί του για να εκφράσετε με ποικίλους τρόπους τις ιδέες, τις σκέψεις, τα συναισθήματά σας. Το πλούσιο γλωσσικό υλικό που μεταφέρεται από το Δημοτικό Σχολείο αλλά και πιο πέρα, από το οικογενειακό, φιλικό και κοινωνικό σας περιβάλλον, θα είναι πολύ χρήσιμο στη μελέτη αυτών των βιβλίων.

Το Βιβλίο του Μαθητή χωρίζεται σε δέκα (10) ενότητες, οι οποίες περιλαμβάνουν θέματα που σας απασχολούν και τα συζητάτε καθημερινά μεταξύ σας, με τους γονείς σας ή με άλλους ανθρώπους. Κάθε ενότητα έχει ως αφετηρία τρία τέσσερα κείμενα. Τα κείμενα αυτά δεν είναι μόνο τα γραπτά κείμενα που συναντάτε σε σχολικά βιβλία, αλλά και κείμενα με ποικίλες μορφές (ειδήσεις και άρθρα από εφημερίδες και περιοδικά, λογοτεχνικά κείμενα, διαφημίσεις, αφίσες, κόμικς, σκίτσα, χρηστικά κείμενα, ιστοσελίδες κτλ.). Υπάρχουν δηλαδή διαφορετικά είδη κειμένων, που έχουν ως στόχο από τη μια να κατανοήσετε ότι κάθε είδους κείμενο είναι χρήσιμο στην ανθρώπινη επικοινωνία και από την άλλη να ασκηθείτε και εσείς στην επιλογή και στην κριτική μελέτη ποικίλων κειμένων.

Από εκεί και πέρα, αρχίζει μια ενδιαφέρουσα αναζήτηση-παιχνίδι σε όλα τα μήκη και τα πλάτη των κειμένων. Ένα παιχνίδι κατανόησης των κειμένων αλλά και ανακάλυψης των ποικίλων χαρακτηριστικών τους: της γραμματικής (και συντακτικής τους δομής), του λεξιλογίου, της οργάνωσης των ιδεών τους. Όλα αυτά γίνονται με ποικίλες δραστηριότητες, οι οποίες έχουν ως αφετηρία και κατάληξη τα κείμενα. Τελικός στόχος: εσείς και η τάξη σε συνεργασία με τον καθηγητή να παράγετε προφορικά και γραπτά το δικό σας λόγο, να μιλήσετε, να επικοινωνήσετε.

Το Τετράδιο Εργασιών περιέχει ένα συμπληρωματικό υλικό (ασκήσεις, δραστηριότητες) για να κατανοήσετε καλύτερα όσα θα μάθετε στις δέκα ενότητες του Βιβλίου του Μαθητή. Όπως θα διαπιστώσετε, οι ασκήσεις και οι δραστηριότητες αυτές «παρακολουθούν» τη δομή των αντίστοιχων εννοιών που θα μελετήσετε στο Βιβλίο του Μαθητή. Μπορείτε, σε συνεργασία με τον καθηγητή σας, να αξιοποιείτε το υλικό αυτό παράλληλα με το αντίστοιχο υλικό του βιβλίου σας. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό το υλικό αυτού του βιβλίου να σας βοηθήσει στην κατανόηση και αφομοίωση εκείνων των γλωσσικών φαινομένων στα οποία συναντήσατε δυσκολίες. Είμαστε σίγουροι ότι θα τα πάτε πολύ καλά στις γλωσσικές ασκήσεις!

Όπως γνωρίζετε, για να γίνει ευχάριστο και δημιουργικό το γλωσσικό μάθημα, δεν αρκούν τα σχολικά βιβλία που έχετε μπροστά σας. Γι' αυτό μη θεωρήσετε τα βιβλία αυτά ως το «μαγικό κλειδί» για να μιλάτε και να γράφετε την ελληνική γλώσσα. Θεωρήστε τα μόνο ως μία αφορμή, «μία σπίθα», που θα πυροδοτήσει τη γλωσσική ανάγκη και επιθυμία σας για συνεχή και ουσιαστική επικοινωνία με τους άλλους στον πολύπλοκο σύγχρονο κόσμο. Και αναζητήστε αυτή την επικοινωνία κάθε μέρα, κάθε ώρα, κάθε στιγμή...

Σας ευχόμαστε μια καλή σχολική χρονιά,
με χιλιάδες χαμόγελα και πολλές γλωσσικές δημιουργίες

Η συγγραφική ομάδα

